

УДК 37.013:726.8(477.83)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/103-6>**Ростислав КОВАЛЬ,***orcid.org/0000-0001-9284-7505**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
(Львів, Україна) kovalrostyslav@gmail.com***Ольга РОМАНЧУК,***orcid.org/0000-0001-8215-9741**доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри української та іноземних мов
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
(Львів, Україна) olgabrvska@gmail.com***Ігор МОНЧУК,***orcid.org/0009-0000-1830-9039**краєзнавець, керівник
БО «БФ “Про пам'ять”»
(Львів, Україна) ighormonchuk@ukr.net*

СТРИЯНИ НА ЛИЧАКІВСЬКОМУ КЛАДОВИЩІ ЛЬВОВА: ПРОФЕСІЙНА, НАУКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У статті проаналізована професійна, наукова та педагогічна діяльність відомих вихідців з міста Стрий та Стрийського району Львівської області, котрі поховані на території Личаківського кладовища у Львові. Стрий є одним із тих осередків, де історія, культура й громадське життя протягом століть формують локальну ідентичність, даючи поштовх до розвитку постатям державного масштабу. Джерельною базою для авторів слугували путівники, науково-довідкові й науково-популярні праці краєзнавчого спрямування, релевантні онлайнові ресурси. Наша робота є внеском у розвиток краєзнавчих, педагогічних та некрополістичних досліджень, а також сприяє збереженню пам'яті про визначних стриян. Установлено, що сфера їхніх зацікавлень і професійної діяльності охоплює найрізноманітніші аспекти, зокрема, суспільні та гуманітарні науки, медицину, фізичне виховання і спорт. На Полі почесних поховань Героїв (поле 86А) Личаківського некрополя спочивають військовослужбовці зі Стрия та Стрийщини, котрі віддали свої життя, захищаючи Україну від російського агресора після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. На кладовищі також знайшов місце вічного спочинку польський історик та архівіст, автор ґрунтового краєзнавчого дослідження про Стрий «Historja miasta Stryja» (1926) Антоні Прохаска / Antoni Prochaska. Сьогодні одним із найважливіших завдань є популяризація як самих поховань, так і вивчення професійної діяльності відомих діячів української політики, науки і культури, що відіграє важливу роль у національно-патріотичному вихованні свідомого громадянина. Ми вперше систематизували інформацію про місця поховань на Личаківському некрополі відомих вихідців з міста Стрий та Стрийського району Львівської області та уклали екскурсійний маршрут, котрий буде основою для майбутнього путівника. Подальші дослідження стосуватимуться особливостей його укладання й пошуку додаткових матеріалів та джерел інформації.

Ключові слова: професійна діяльність, наукова діяльність, педагогічна діяльність, історія, національно-патріотичне виховання, Стрий, Личаківське кладовище, Львів, екскурсія.

Rostyslav KOVAL,

orcid.org/0000-0001-9284-7505

PhD (Philology), Associate Professor,

Associate Professor at the Ukrainian and Foreign Languages Department

Lviv Ivan Bobersky State University of Physical Culture

(Lviv, Ukraine) kovalrostyslav@gmail.com

Olha ROMANCHUK,

orcid.org/0000-0001-8215-9741

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Professor at the Ukrainian and Foreign Languages Department

Lviv Ivan Bobersky State University of Physical Culture

(Lviv, Ukraine) olgabrvska@gmail.com

Ihor MONCHUK,

orcid.org/0009-0000-1830-9039

local historian, head

CO «CF “Pro memoria”»

(Lviv, Ukraine) ighormonchuk@ukr.net

STRYI RESIDENTS AT THE LYCHAKIV CEMETERY OF LVIV: PROFESSIONAL, SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL ACTIVITIES

The article analyzes the professional, scientific, and pedagogical activities of famous people from Stryi and the Stryi district of Lviv region, who are buried in the Lychakiv cemetery in Lviv. The town of Stryi is one of those centers where history, culture, and public life have shaped local identity for centuries, giving impetus to the development of state-level figures. The authors used guidebooks, reference and popular science works on local history, and relevant online resources as their source base. Our work contributes to the development of local history, education, and cemetery studies. It helps preserve the memory of prominent Stryi residents. It has been established that the sphere of interests and professional activities of people from Stryi buried at the Lychakiv Cemetery covers a wide variety of aspects, in particular, social sciences and humanities, medicine, physical education and sports. In the Field of Honorary Burials of Heroes (field 86A) of the Lychakiv Necropolis, military personnel from Stryi and the Stryi region rest, who gave their lives defending Ukraine from the Russian aggressor after the start of the full-scale invasion in 2022. The cemetery also found its eternal resting place for Antoni Prochaska, a Polish historian and archivist, the author of a thorough local history study about Stryi «Historja miasta Stryja» (1926). Today, one of the most important tasks is to popularize both the burials themselves and the study of the professional activities of famous figures in Ukrainian politics, science, and culture, which plays an important role in the national and patriotic education of a conscious citizen. For the first time, we have systematized information about the burial places in the Lychakiv Necropolis of famous people from the town of Stryi and the Stryi district of Lviv region and have drawn up an excursion route, which will be the basis for a guide. Further research will focus on the specifics of its composition and the search for additional materials and sources of information.

Key words: professional activity, scientific activity, pedagogical activity, history, national and patriotic education, Stryi, Lychakiv Cemetery, Lviv, excursion.

Постановка проблеми. Стрий, як і будь-яке місто, насамперед цікавий тими непересічними особистостями, які творили історію і ростять сьогодення, приваблюючи доброзичливою аурую численних гостей у свої пенати. Місто юності Степана Бандери, Левка Ребета і ще сотень знаних у світі стриян – митців і творців, подвижників і героїв, відважних захисників і провідників української нації, які нині проживають по всій Україні і поза нею, вабить до себе історією і культурою (Миськів, 2019: 12). Genius loci цього галицького міста проявляється, зокрема, у збереженні історичної пам'яті про видатних уродженців Стрия та Стрийщини, похованих на Личаківському цвинтарі у Львові – політичного діяча, публіциста, адвоката, одного із

лідерів ОУН Лева Ребета; зв'язкової Романа Шухевича, поетеси та письменниці Ольги Ільків; міського голови Львова у 1990–1994 роках Василя Шпіцера; адвоката Зиновія Багринівського; художника Ігоря Боднара; футболіста Володимира Данилюка; ученого та громадського діяча Ігоря Держка; літературознавця, мовознавця, ученого та педагога Михайла Білика та інших. Дух місця уможливає цей символічний взаємозв'язок локального середовища з ширшим українським пантеоном та актуалізує його постійний вплив на процес національно-патріотичного виховання. Наша робота є внеском у розвиток краєзнавчих, педагогічних та некрополістичних досліджень. Вона сприяє збереженню пам'яті про визначних стриян, підтверджує

значення Личаківського цвинтаря як джерела історичної інформації.

Аналіз основних публікацій. Релевантні для нас праці стосуються історії Личаківського некрополя, Стрия та Львова й репрезентовані здебільшого путівниками, науково-довідковими та науково-популярними працями краєзнавчого спрямування. Важливими також є онлайн-ресурси, зокрема, офіційні сайти та сторінки у популярних соціальних мережах музеїв «Личаківський цвинтар» (Львів) та «Верховина» (Стрий), проєктів та цифрових платформ «Фотографії старого Львова», «Інтерактивний Львів», «Благодійний фонд “Про пам’ять”», «Стрийська старовина», «Спортивний некрополь Галичини», «Історична правда» й «Збруч».

Нам не вдалося виявити окремого дослідження, де була б комплексно розглянута та проаналізована професійна, наукова та педагогічна діяльність відомих вихідців з міста Стрий та Стрийщини, котрі поховані на Личаківському кладовищі. Тому **мета** полягає у виявленні та систематизації їхніх поховань, аналізі різноманітних аспектів діяльності, створенні екскурсійного маршруту, що слугуватиме у майбутньому основою для путівника.

Виклад основного матеріалу. Личаківський цвинтар офіційно відкритий у 1786 році й сьогодні є одним із найстаріших східноєвропейських некрополів (Лупій, 1996: 11). На його території поховано багато відомих людей, котрі зробили вагомий внесок у розвиток політики, науки і культури за останні кілька століть (Коваль, 2025: 340). Наприклад, поетеса та письменниця, колишня зв’язкова головнокомандувача УПА Романа Шухевича у 1947–1950 роках Ольга Ільків (1920–2021) народилася у Стрию. Вступила в ОУН до початку німецько-радянської війни й поступово вийшла на провідні позиції у націоналістичному підпіллі, де тісно співпрацювала з Володимиром Ликом (1920–1948), керівником Стрийського проводу ОУН, із котрим 27 квітня 1943 року взяла шлюб у храмі Преображення Господнього у Львові. У подружжя було двоє дітей – дочка Дзвенислава (1946) і син Володимир (1947). Володимир Лико трагічно загинув у селі Верхня Лукавиця на Стрийщині 21 березня 1948 року у протистоянні зі спецгрупою міністерства державної безпеки СРСР. У 1950–1964 роках Ольга Ільків відбувала термін у радянських в’язницях, а їхні діти виховувалися у дитячому будинку під чужими прізвищами. Після звільнення працювала санітаркою, двірничкою, згодом – у Львівському історичному музеї та Музеї народної архітектури та побуту. У незалежній Україні стала активною

громадською діячкою (Стрийщина, 2012: 181). Політичний діяч, публіцист, адвокат, один із лідерів ОУН, пластун Лев-Роман Ребет (1912–1957) народився у Стрию. З дитячих років відзначався глибокою релігійністю та відданістю українській національній ідеї. Навчався у Стрийській гімназії та Львівському університеті. Від 1929 року – член ОУН, у 1930-х роках – окружний провідник ОУН Стрийщини, крайовий провідник ОУН. Після розколу ОУН у 1940 році підтримав Степана Бандеру (1909–1959). Улітку 1941 року – учасник похідної групи ОУН до Львова, де 30 червня було проголошено Акт відновлення Української держави. Лев Ребет був обраний заступником голови Українського Державного Правління (УДП) у Львові, яке очолював Ярослав Стецько (1912–1986). Німці, не добившись від Степана Бандери та Ярослава Стецька відкликання Акту відновлення Української держави, розпочали арешти українських діячів. Лев Ребет був в’язнем німецьких тюрем у Львові, Берліні, концтаборі Освенцим. Улітку 1944 року була утворена Українська головна визвольна Рада (УГВР), яка почала керувати повстанським рухом. Коли у жовтні 1944 року нацисти випустили Ребета з концтабору, він, за дорученням УГВР, у 1945 році виїхав до Мюнхена, аби представляти її у відносинах із західними союзниками. Лев Ребет очолював структури ОУНР (революційна), згодом із низкою інших лідерів виступив проти поглядів Степана Бандери й Ярослава Стецька, котрі запропонували повернутися до ідеології чинного націоналізму з його гаслом «Україна для українців». Перебуваючи в еміграції, Ребет займався науковою та публіцистичною діяльністю. У 1949 році захистив докторську дисертацію на тему «Держава і нація». Лев-Роман Ребет був жорстоко вбитий 12 жовтня 1957 року у Мюнхені агентом КДБ Богданом Сташинським (Стрийщина, 2012: 404). Його дружина Дарія Ребет (1913–1992) була політичною й громадською діячкою, публіцисткою, правницею та пластункою. Після Другої світової війни разом з родиною перебувала в еміграції у Мюнхені, де відзначилася активністю у розбудові жіночого руху (Стрийщина, 2012: 403). У подружжя Ребетів було двоє дітей – син Андрій Ребет (1942–2023), журналіст та історик, й донька Оксана (Oksana Rebet Louvet). Лев-Роман й Дарія Ребеті знайшли місце вічного спочинку у Мюнхені. У 2010 році їх урочисто перепоховали на Полі почесних поховань (поле 67) Личаківського кладовища.

На Полі почесних поховань Героїв (поле 86А) знайшли місце вічного спочинку військовослужбовці зі Стрия та Стрийщини, котрі віддали свої

життя у протистоянні з російським окупантом після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. Уродженець Трускавця, Герой України Тарас Бобанич / «Хаммер» (1989–2022) у 2006 році закінчив Стрийську СШ № 9 (тепер – Стрийська гімназія ім. Т. Бобанича), у 2011 році – юридичний факультет Львівського державного університету внутрішніх справ. Був членом партії «Правий сектор» та керівником її Львівського обласного осередку. З 2014 року захищав територіальну цілісність України. Стриянин Руслан Левко / «Бандера» (1989–2022) навчався у Стрийській СШ № 8 та Стрийському фаховому коледжі Львівського національного університету природокористування. Стриянин Василь Лема / «Патрік» навчався у СШ № 55 та СШ № 44 у Львові, у Львівському вищому професійному училищі торгівлі та сфери послуг. Олег Підгородецький (1982–2022) до 10 класу навчався у Стрийській СШ № 8, згодом переїхав до Львова. Уродженець села Братківці Стрийського району Юрій Яріш (1984–2024) навчався у Вищому професійному училищі № 8 міста Стрия та Одеському інституті сухопутних військ (сьогодні – Військова академія).

Василь Шпіцер (1947–2020) був відомим громадським діячем, письменником, науковцем та підприємцем. Народився у селі Нижня Лукавиця Стрийського району на Львівщині, закінчив СШ № 10 у Стрию, електрофізичний факультет Львівської політехніки, аспірантуру Московського авіаційного інституту. Наприкінці 80-х років ХХ століття брав активну участь у суспільних процесах, що передували проголошенню незалежності України. У 1990–1994 роках працював Головою Львівської міської ради та міськвиконкому. Василь Шпіцер написав такі праці як «Крайовий провідник Володимир Тимчій-“Лопатинський”» (2004), «Поховання просвітян на Личаківському кладовищі (путівник)» (2009), «Митрат Андрій Білецький» (2012), «Рікою пам'яті» (2014), «Україна і “московское время”». Публіцистика, життєписи, листи, виступи» (2016). Уродженцями Стрия були відомі у Львові юристи Зиновій Багрянівський (1919–2004) та Марцелі Тарнавецькі / Marcelli Tarnawiecki (1808–1886).

На території Личаківського кладовища поховано багато людей, котрі своєю діяльністю спричинилися до розвитку філології у ХІХ–ХХІ століттях у Львові, Україні та за кордоном (Коваль, 2026: 274). Зокрема, філолог-класик, літературознавець, мовознавець, перекладач, педагог Михайло Білик (1889–1970) народився у селі Верчани поблизу Стрия. У 1909 році закінчив Стрийську гімназію, навчався у Львівському універси-

теті, у 1914 році закінчив Віденський університет. Викладав в гімназіях Городка, Яворова, Стрия, Лодзя, Варшави, Холма. У Стрию навчав Степана Бандеру, Мирослава Любачівського, Олексу Гасина, Григорія Барабаша. Після Другої світової війни працював у Львівському університеті, завідував кафедрою класичної філології. Разом з дружиною Марією Білик (1893–1968) мали сина Івана (1918–1943), співорганізатора відділів УПА в центральній Україні й доньку Олену. Філолог-класик Гнат Гошовський (1846–1903) закінчив Львівський університет, працював у гімназіях Львова, Тарнова, Коломиї, Дрогобича, Вадовиць й Стрия, викладав латинську, грецьку, німецьку, українську та польську мови. Михайло Дубицький (1889–1944) у 1909 році закінчив Стрийську гімназію, де навчався разом із філософом, істориком культури та громадським діячем Іваном Мірчуком (1891–1961) та Михайлом Біликом. Михайло Дубицький здобув освіту у Львівському університеті, після чого викладав українську, польську та грецьку мови, математику, природознавство і музику у Стрию та Долині. Загинув під час бомбардування радянськими літаками містечка Чоп, коли намагався емігрувати на Захід. Викладач української мови Стефан Дригинич (1877–1950) працював у Кавсько, Лисятичах, Стрию та Болехові, а також у Львівському педагогічному інституті. Етнограф, фольклорист, літературознавець, композитор, засновник українського етнографічного музикознавства Філарет Колесса (1871–1947) народився у селі Татарське, тепер Піщани Стрийського району Львівської області. Навчався у Стрийській гімназії, Віденській духовній семінарії та Віденському університеті, закінчив Львівський університет. Викладав у гімназіях Львова, Стрия та Самбора. У 1938 році опублікував книжку «Українська усна словесність», фактично, перший підручник із фольклору. Громадсько-освітній діяч, співзасновник Пласту на Закарпатті, уродженець Стрия Остап Вахнянин (1890–1924) у 1914 році закінчив Львівський університет, після Першої світової війни був співаком Руського театру товариства «Просвіта» в Ужгороді, викладав українську та німецьку мови в місцевій гімназії. Філолог-класик, германіст Юліан Юхнович (1886–1946) навчався у Стрийській та Львівській гімназіях, в університетах Львова та Граца, працював у Тернополі, Жовкві та Львові (Коваль, 2023).

Народовець, педагог, громадсько-культурний діяч на Стрийщині Іван Вахнянин (1847–1909) закінчив гімназію у Перемишлі, навчався у Львівському та Віденському університетах. Викладав у гімназіях міст Ясла, Вадовиць та Стрия, де був

одним із засновників місцевих громадських організацій народівців «Руське казино», товариств «Просвіта», «Сокіл», Народний Дім, «Руська бурса», «Задаткова каса», «Боян», братства святого Миколая, активно виступав проти місцевого москвофільства. Разом з Костем Горбалем (1836–1903) та Василем Лукичем (1856–1938) видав у Стрию альманах «Ватра» (1887). З коштів від розпродажу збірки придбали бібліотеку та інвентар для стрийських товариств, які були знищені пожежею 1886 року. За намовою Івана Вахнянина та Олекси Бобикевича (1865–1902) український правник, політик, громадський діяч, письменник та організатор кооперативного руху Євген Олесницький (1860–1917) позитивно відгукнувся на лист-прохання стрийської громади та відкрив свою адвокатуру у Стрию. Громадська діячка, учителька Іванна Вітковицька (1868–1934) була членкинею стрийського Народного дому з 1898 року, однією із засновниць музично-хорового товариства «Боян» (1901), засновницею Марійського Товариства Пань (1908), діяльною учасницею «Рідної школи», «Українського казина», «Сокола», «Товариства опіки над молоддю», захононок на Ланах і Шумлявщині у Стрию та багатьох інших організацій Стрия та Львова. Учителювала у Тарнові та Стрию. Греко-католицький священник, громадський діяч Йосиф Савицький (1882–1943) працював катехитом у Бібрці та протягом тривалого часу у Стрию. У 1930–1931 роках він зібрав й упорядкував Ювілейний альбом з нагоди тридцятиліття митрополичої праці Андрея Шептицького. Церковний і громадський діяч, греко-католицький священник, педагог, музикант, диригент, соліст-скрипаль, уродженець Стрия Іриней Артемій Цегельський (1914–1985) з 1942 року душпастирював у Стрию й одночасно викладав теорію музики та гру на скрипці у Стрийському філіалі Вищого музичного інституту імені Миколи Лисенка. У 1946 році за відмову перейти на московське православ'я заарештований та на 5 років позбавлений волі в таборах. З 1956 року, повернувшись до Львова, працював солістом у симфонічному оркестрі Львівського оперного театру й учителем гри на скрипці в середній школі. Одночасно до кінця життя таємно сповняв священничі обов'язки в катакомбній УГКЦ, готував семінаристів у підпільній семінарії. Греко-католицький священник, церковний та культурно-освітній діяч, педагог Юліан-Корнило Дзерович (1871–1943) тривалий час працював у навчальних закладах у Бродах, Бережанах, Стрию та Львові. Композитор, диригент, музичний критик Богдан Вахнянин (1883–1940) народився у Стрию, закінчив місцеву

гімназію та Вищий музичний інститут у Львові. Працював у гімназіях Львова та Перемишля, викладав музику, співи, українську та польську мови. У 1926 році переїхав з Перемишля до Стрия, влаштувався на посаду учителя гімназії та став диригентом місцевого музично-хорового товариства «Бояна». З 1929 року проживав у Львові, де активно й плідно включився у музично-громадське життя міста.

Стрий та Стрийщина дали Україні багатьох відомих фахівців медичної сфери. З-поміж них, зокрема, лікаря, ортопеда-травматолога, доктора медичних наук (1991), професора (1992) Ярополка Яцкевича (1933–2012), котрий народився у Стрию. Після закінчення Львівського медичного інституту у 1956 році, працював у лікарнях Яворова, Городка та Львова, протягом багатьох років займався науковою й викладацькою діяльністю. Ярополк Яцкевич був патріотом своєї держави, брав активну участь у роботі Українського лікарського товариства у Львові. Ярослав Романишин (1941–2000) народився у селі Ярушичі Стрийського району Львівської області. У 1969 році закінчив біологічний факультет Львівського університету, захистив кандидатську (1975) й докторську (1992) дисертації. У 1967–1983 роках – завідувач клініко-біохімічної лабораторії залізничної лікарні міста Стрий, за сумісництвом, від 1976 року працював у Львівському медичному інституті, у 1993–2000 роках – завідувач кафедри клінічної лабораторної діагностики.

Історик Євген Яцкевич (1899–1961) народився у Стрию. Закінчив Стрийську гімназію та Львівський університет. Учителював у державних гімназіях, семінаріях та ліцеях Дрогобича, Дубна, Володимира-Волинського, Ковеля та Кротишина (Познаньщина). Репатріювався у 1945 році до Львова, працював старшим лаборантом й викладачем у Львівському університеті, згодом у Львівському історичному музеї й Інституті суспільних наук. Був одружений з Євгенією Яцкевич (1912–2001), з котрою мали синів Ярополка, ортопеда-травматолога й Ігоря, історика. Історик Василь Гарасимчук (1880–1944) учителював у гімназіях Станіслава, Перемишля та Львова, а після Першої світової війни – у Стрию та Львові. Педагог, шкільний радник, співзасновник Сяноцького гнізда польського гімнастичного товариства «Сокіл» Кароль Петеленц / Karol Petelenz (1847–1930) працював у гімназіях Кракова, Сянока, Ясла, Стрия, Львова. Філолог-класик Юліан Дольніцкі / Julian Dolnicki (1854–1919) був директором Першої Державної гімназії імені маршала Юзефа Пілсудського у Стрию. Педагог,

науковець, громадський діяч, доктор філософських наук (2011), професор (2015) Ігор Держко (1958–2024) народився у Стрию, закінчив місцеву СШ № 10 й медичний факультет Львівського медичного інституту. Керував кафедрою українознавства і філософії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, протягом тривалого часу також працював у Львівській обласній державній адміністрації й Львівській обласній раді, був головою відділення Національного олімпійського комітету України у Львівській області. Біохімік, професор Богдан Собчук (1909–1974) народився у Стрию в родині учителя математики та фізики місцевої гімназії Антона Собчука та його дружини Владислави. Навчався у Стрийській і Дрогобицькій гімназіях, закінчив медичний факультет Львівського університету у 1933 році. У 1944–1973 роках – завідувач кафедри біохімії Львівського медичного інституту. Був одружений з Марією Великанович. На Личаківському кладовищі спочивають також відомі митці, уродженці Стрия Ігор Боднар (1941–2011), художник-шістдесятник, котрий займався живописом, графікою, декоративно-прикладним мистецтвом, а також був поетом і педагогом та Софія Вальницька (1896–1964), мистецтвознавиця, котра працювала у різних галузях прикладної графіки, виконувала ілюстрації до газет і журналів, проєктувала дизайн інтер'єрів, меблів та килимів.

Місто Стрий має давні спортивні традиції. Зокрема, тут народився Володимир Данилюк (1947–2024), футболіст, тренер, володар Кубка срер (1969), найрезультативніший гравець в історії клубу «Карпати» (Львів). Інженер, один із керівників стрийського «Сокола», відомий спортовий діяч Володимир Дутка (1873–1941) закінчив Стрийську гімназію у 1894 році, тривалий час працював на залізниці у Стрию та Станиславові. Альфред Будзиновський (1871–1942) – громадський діяч, краєзнавець, організатор сокільсько-січового й туристичного руху у Галичині, співзасновник українського товариства «Сокіл» (1894) та його голова з 1901 по 1908 роки, інструктор добровільної пожежної команди Галичини був співорганізатором першого Окружного Здвигу Соколів у Стрию (1906) та одним із засновників Українського театру імені Михайла Старицького у Стрию (1926). Він також займався дослідженням історії спілки українських молочарських кооперативів Галичини, відомої під назвою «Маслосоюз». Учителька й спортсменка, стриянка Софія Грегорійчук (Сольман) (1927–2013) закінчила Стрийську гімназію, філологічний факультет Львівського університету та Львівський державний

інститут фізичної культури. Працювала у вечірній школі у Львові, де викладала українську мову та літературу, а також досліджувала українську термінологію у галузі фізичного виховання та спорту. З чоловіком, художником Петром Грегорійчуком (1914–1990) мали доньок Марію та Зоряну.

Ми бачимо, що Стрийська гімназія (створена у 1880 році на базі Вищої реальної школи) посідає важливе місце в історії української освіти та національного відродження Галичини. Від часу свого заснування вона стала одним із осередків формування української інтелектуальної еліти, виховавши цілу плеяду видатних діячів політики, науки, культури та визвольного руху. Так, Стрийську гімназію закінчив мовознавець та етнограф, уродженець села Братківці Стрийського району Василь Пастущин (1889–1958), котрий студіював класичну філологію та етнографію у Львівському університеті, навчався також у Граці. Працював у гімназіях у Рогатині, Товмачі (тепер Тлумач), у Львівському університеті, де у 1946–1950 роках завідував кафедрою класичної філології. У Стрийській гімназії навчалися також громадсько-політичний діяч, адвокат, етнограф, журналіст Володимир Охримович (1870–1931), педагог, громадський діяч та історик Омелян Терлецький (1873–1958), архітектор та громадський діяч Григорій Пежанський (1860–1925). У Стрию провів свої дитячі роки відомий український історик, професор, академік АН України Ярослав Ісаєвич (1936–2010). Він був почесним громадянином міста, на місцевому кладовищі поховані його батьки – Дмитро Ісаєвич (1889–1973) й Наталія Ісаєвич (з Чабанів) (1904–1982), котра залишила чудові спогади, де, написала, зокрема, про Василя Гарасимчука, Михайла Білика, Михайла Дубицького, Іванну Вітковицьку (Ісаєвич, 2007: 257). Професорка, науковиця, історикиня, археологиня, бібліотекознавиця, письменниця Лариса Крушельницька (1928–2017) народилася у Стрию, однак вже у 1930 році її сім'я переїхала до Львова. Вона була авторкою численних наукових праць, а також книги про трагічну історію галицької інтелігенції ХХ століття, що відображена в долях двох родин – Крушельницьких і Левицьких – «Рубали ліс... (Спогади галичанки)» (2001; 2002; 2008). Відомий архітектор та підприємець Іван Левинський (1851–1919) у Стрию закінчив чотири класи початкової школи, а через багато років спроектував Народний дім, який був урочисто відкритий 1 січня 1901 року. На території кладовища спочиває також польський історик, автор ґрунтового краєзнавчого дослідження про Стрий «Historja miasta Stryja» (1926) Антоні Прохаска / Antoni

Prochaska (1852–1930) (Nisicja, 2011: 405) й відомий інженер, стриянин Анджей Носовіч / Andrzej Nosowicz (1867–1940), котрий протягом багатьох років працював на залізниці (Nisicja, 2011: 387).

На цьому етапі нам не вдалося знайти додаткової інформації про Михайлину Говикович (з Нижанківських) (1881–1961), котра народилася у селі Великі Дідушичі неподалік Стрия. Вона була дружиною адвоката Альфреда Говиковича (1880–1939?), з котрим мала двоє дітей – сина Романа (1907–1982), працівника компанії «Ford» у США й доньку Анну (1909–1949), членкиню Карпатського Лещетарського Клубу у Львові. Також ми не маємо ґрунтовніших даних про Марію-Феліцію Ярему (Савчек) (1893–1967), уродженку Стрия, дружину психолога, філософа, мовознавця, літературознавця й педагога Якіма Яреми (1884–1964) й матір науковця, фахівця у галузі механіки руйнування Степана Яреми (1926–2008) (Криса, 2006: 147). На Личаківському цвинтарі не збереглися могили викладача української та латинської мов у Стрийській гімназії Семена Гуменюка (1879–1912) на полі 4 та викладача латинської, грецької та німецької мов в Українській Академічній гімназії та гімназії Сестер Василянок у Львові Івана Добущака (1883–1965) на полі 63 (Коваль, 2023).

Екскурсійний маршрут місцями поховань відомих вихідців зі Стрия та Стрийщини на території Личаківського некрополя відіграє важливу роль у розвитку краєзнавчих, педагогічних та генеалогічних досліджень й популяризує туризм. Екскурсії будуть цікавими для представників Стрийської громади, сприятимуть збереженню історичної пам'яті, розвитку патріотизму та гордості за рідний край. Отже, розроблений авторами маршрут: Ольга Ільків, Тарас Бобанич, Роман Левко, Василь Лема, Олег Підгородецький, Юрій Яріш (Поле почесних поховань / поле 86А) → Юліан Юхнович (поле 1) → Василь Шпіцер (поле 1) → Василь Нагірний (поле 5) → Антін Петрушевич (поле 5) → Марія-Феліція Ярема (поле 3) → Сте-

фан Дригинич (поле 60) → Михайлина Говикович (поле 26) → Ігор Боднар (поле 26) → Богдан Собчук (поле 16) → Василь Гарасимчук (поле 64) → Василь Пастущин (поле 42) → Михайло Дубицький (поле 82) → Кароль Петеленц / Karol Petelenz (поле 44) → Ігор Держко (поле 41) → Софія Грегорійчук (поле 32) → Лариса Крушельницька (поле 23) → Володимир Данилюк (поле 20) → Гнат Гошовський (поле 20) → Євген Яцкевич (поле 12) → Ярослав Ісаєвич (поле 12) → Володимир Стеник (поле 22) → Михайло Білик (поле 49) → Марцелі Тарнавецькі / Marcelli Tarnawiecki (поле 50) → Антоні Прохаска / Antoni Prochaska (поле 76) → Іванна Вітковицька (поле 75) → Григорій Пежанський (поле 75) → Володимир Охримович (поле 52) → Зиновій Багринівський (поле 51) → Юліан-Корнило Дзерович (поле 80) → Іван Левинський (поле 73) → Богдан Вахнянин (поле 72) → Іван Вахнянин (поле 72) → Остап Вахнянин (поле 72) → Артемій Іриней Цегельський (поле 72) → Альфред Будзиновський (поле 72) → Омелян Терлецький (поле 57) → Йосиф Савицький (поле 57) → Юліан Дольніцкі / Julian Dolnicki (поле 71) → Володимир Дутка (поле 70) → Ярослав Романишин (поле 70) → Анджей Носовіч / Andrzej Nosowicz (поле 70) → Софія Вальницька (поле 69) → Філарет Колесса (поле 78) → Ярополк Яцкевич (поле 78) → подружжя Лева й Дарії Ребетів (поле 67, Поле Почесних поховань).

Висновок. Уродженці Стрия та Стрийщини, поховані на Личаківському кладовищі Львова, належать до тих особистостей, чия діяльність справила значний вплив на розвиток політики, науки, культури й громадського життя в Україні. Аналіз біографій засвідчив широкий спектр їхніх наукових інтересів і професійної реалізації. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання в історико-краєзнавчих й педагогічних розвідках, тому перспективи подальших досліджень стосуватимуться особливостей укладання відповідного путівника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загайська Р. Вітер в долонях: Книга проходів Личаківським цвинтарем. Львів: АПРІОРИ, 2017. 416 с.
2. Ісаєвич Н. Стрий і Перемишль. Картки споминів. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 15. Confraternitas: Ювілейний збірник на пошану Ярослава Ісаєвича. Львів, 2006–2007. С. 883–897.
3. Історія Стрийської гімназії. Том I (1880–1918) / Упоряд. Василь Король. Стрий, 1995. 156 с.; Том II (1918–1932) / Упоряд. Василь Король. Стрий, 1998. 96 с.; Том III (1933–1944) / Упоряд. Василь Король. Стрий, 2000. 92 с.
4. Коваль Р. Кладовище як освітній простір. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 85, т. 1, 2025. С. 336–342. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-1-51>.
5. Коваль Р. Роль некрополістики у дослідженні педагогічної і наукової діяльності відомих філологів. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 96, т. 2, 2026. С. 272–277. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/96-2-39>.
6. Коваль Р., Романчук О., Матлашенко Л. Професійна діяльність українських класичних філологів (на прикладі осіб, похованих на території Личаківського некрополя). Інноваційна педагогіка. Вип. 66, 2023. С. 20–26. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.3>.
7. Криса Л., Фіголь Р. Личаківський некрополь: путівник. Львів, 2006. 480 с.

8. Лупій Г. Львівський історико-культурний музей-заповідник «Личаківський цвинтар»: Путівник. Львів: Камінь, 1996. 367 с.
9. Миськів Л. Про що шепоче вічність: На стежках пам'яті. Кн. 1. Львів: Галич-Прес, 2019. 504 с.
10. Стрийщина. Історично-мемуарний збірник Стрийщини, Скільщини, Болехівщини, Долинщини, Рожнітівщини, Журавенщини, Жидачівщини і Миколаївщини. Том I. Нью-Йорк – Торонто – Париж – Сідней: Наукове товариство імені Шевченка, Комітет Стрийщини, Український архів, т. XLIX, 1990. 634 с.
11. Стрийщина. Кн. 2. Історія в іменах. Стрий: Щедрик, 2012. 688 с.
12. Nicieja S. S. Ogród snu i pamięci. Dzieje Cmentarza Łyczakowskiego we Lwowie oraz ludzi tam spoczywających w latach 1786–2010. Opole, 2011. 544 s.

REFERENCES

1. Zahaiska R. (2017) Viter v doloniakh: Knyha prokhodiv Lychakivskym tsvyntarem. [Wind in the palms: a book of passages through the Lychakiv cemetery] Apriori, Lviv, 416 s. [in Ukrainian].
2. Isaievych N. (2006–2007) Stryi i Peremyshl. Kartky spomyniv. [Stryi and Przemyśl. Cards of memories] Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Confraternitas: Yuvileinyi zbirnyk na poshanu Yaroslava Isaievycha, 15, Lviv, 883–897. [in Ukrainian].
3. Istoriia Stryiskoi himnazii (1995; 1998; 2000) [History of the Stryi gymnasium] Tom I (1880–1918) / Uporiad. Vasyl Korol, Stryi, 156 s.; Tom II (1918–1932) / Uporiad. Vasyl Korol, Stryi, 96 s.; Tom III (1933–1944) / Uporiad. Vasyl Korol, Stryi, 92 s. [in Ukrainian].
4. Koval R. (2025) Kladovyshche yak osvittii prostir. [Cemetery as an educational space] Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, Vyp. 85, t. 1, 336–342. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-1-51>. [in Ukrainian].
5. Koval R. (2026) Rol nekropolistyky u doslidzhenni pedahohichnoi i naukovoï diialnosti vidomykh filolohiv. [The role of cemetery studies in the research of the pedagogical and scientific activities of famous philologists] Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, Vyp. 96, t. 2, 272–277. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/96-2-39>. [in Ukrainian].
6. Koval R., Romanchuk O., Matlashenko L. (2023) Profesiina diialnist ukrainskykh klasychnykh filolohiv (na prykladi osib, pokhovanykh na terytorii Lychakivskoho nekropolia). [Professional activities of Ukrainian classical philologists (on the sample of persons buried at the Lychakiv necropolis)] Innovatsiina pedahohika, Vyp. 66, 20–26. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.3>. [in Ukrainian].
7. Krysa L., Fihol R. (2006) Lychakivskiy nekropol: putivnyk. [Lychakiv necropolis: guide] Lviv, 480 s. [in Ukrainian].
8. Lupii H. (1996) Lvivskiy istoryko-kulturnyi muzei-zapovidnyk «Lychakivskiy tsvyntar»: Putivnyk. [Lviv historical and cultural museum-reserve “Lychakiv cemetery”: Guide] Lviv, 367 s. [in Ukrainian].
9. Myskiv L. (2019) Pro shcho shepoche vichnist: Na stezhkakh pamiaty. [What eternity whispers about: on memory lane] Kn. 1, Halych-Pris, Lviv, 504 s. [in Ukrainian].
10. Stryishchyna. Istorychno-memuarnyi zbirnyk Stryishchyny, Skilshchyny, Bolekhivshchyny, Dolynshchyny, Rozhnitivshchyny, Zhuravenshchyny, Zhydachivshchyny i Mykolaivshchyny (1990) [The Stryi Region. Stryi, Skole, Bolekhiv, Dolyna, Rozhnitiv, Zhuravno, Zhydachiv, Mykolaiv n/Dn. A collection of essays, materials and memoirs] Tom I, Naukove tovarystvo imeni Shevchenka, Komitet Stryishchyny, Ukrainskiy arkhiv, Niu-York – Toronto – Paryzh – Sydnei, t. XLIX, 634 s. [in Ukrainian].
11. Stryishchyna. Kn. 2. Istoriia v imenakh. (2012) [The Stryi Region. Book two. History in names] Shchedryk, Stryi, 688 s. [in Ukrainian].
12. Nicieja S. S. (2011). Ogród snu i pamięci. Dzieje Cmentarza Łyczakowskiego we Lwowie oraz ludzi tam spoczywających w latach 1786–2010. [Garden of sleep and memory: The history of the Lychakiv cemetery in Lviv and the people resting there in 1786–2010] Opole, 544 s. [in Polish].

Дата першого надходження статті до видання: 02.09.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.10.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

